

UTRINEK IZ PRETEKLOSTI LESC

Andrej Kapus

je bil v začetku dvajsetega stoletja daleč naokoli priznan kovaški mojster iz Lesc. Pri hiši, v starem delu vasi, se je po domače reklo »P`r Kovač«, saj se je kovaška obrt od leta 1781 prenašala iz roda v rod, že četrto generacijo. Zaradi gradnje novega križišča pa sta bili »Kovačeva« hiša in nasproti stoječa kovačnica leta 1985 porušeni.

Kovači v Lescah so bil že: Andrejev oče Anton, stari oče Tomaž in pradedek Jakob Kapus, ki je bil rojen v Rečici pri Bledu. Po poroki z Marijo Kolman, iz Lesc št. 20, pa je pričel kovaško obrt v Lescah št. 19.

Leto 1870 Kovačevi družini ni prizaneslo. Zaradi kapi je nenadoma umrl Andrejev oče Anton. Vdova Terezija je ostala sama z sedmimi otroci. Najstarejša Marija je imela sedemnajst let. Najmlajši Ivan pa je bil star pol leta. Vendar Andrejeva mati ni klonila pod težo izgube moža. Vse upe je najbrž polagala v svojega desetletnega sina Andreja, ki je očetu že kot otrok pomagal pri delu v kovačnici. Zato je oddala oglas v Oglasniku, ki je izšel v Ljubljani, 12. aprila 1871, z naslednjo vsebino: »Kovačnica v Lescah na Gorenjskem blizu kolodvora pri obljudeni cesti se odda za eno ali več let v zakup ali štant. V tej kovačnici so do tedaj trije delalci poslovali. Zakupnik naj se osebno ali pismeno oglasi pri podpisanemu. Josip Vidic »

Po očetovi smrti je bil v zemljiško knjigo kot lastnik vpisan desetletni Andrej Kapus. Vpisane pa so bile tudi knjižne pravice ostalih otrok pokojnega očeta.

Pri devetintridesetih letih je Andrej zasnil štirinajst let mlajšo Ivano Jalen, iz Lesc št. 29. Oklicana sta bila v domači cerkvi v Lescah, kjer je župnik v oklicno knjigo zapisal: »Kovač in kajžar, zakonski samski sin očeta, pokojnega Antona Kapusa, bivšega kovača in matere Terezije Vovk, rojen 19. novembra 1860, v Lescah št. 19 in tam stanujoči vzame v zakon nevesto Johano Jalen, zakonsko samsko hčer Janeza Jalna, kajžarja in matere Mine Dornič, rojeno 1. junija 1874, v Lescah, hišna št. 29 in tam stanujočo; sta oklicana«.

Poročila sta se leta 1899. Ivana je rodila štiri otroke. Prva dva sta umrla kmalu po rojstvu. Leta 1903 se je rodil sin Jože, 1905 pa sin Friderik. Ko je Andrej s pridnim delom zaslužil dovolj denarja, je poplačal zneske vseh zastavnih pravic svojim sorojencem in postal lastnik rojstne hiše in kovačnice.

V kovačnici je prenašal znanje tudi na kovaške vajence, ki so mu pomagali pri delu. Iskal jih je s pomočjo časopisnih oglasov, z naslednjo vsebino: »Ena ali dva krepka zdrava vajenca se sprejme takoj v kovaško delavnico. Dopisi na Andreja Kapusa, kovaškega mojstra v Lescah (Gorenjska) ali na šolsko vodstvo v Lescah.«

Andrej Kapus je v svoji kovačnici izdeloval tudi vozove in sani. V časopisu Slovenski narod, je leta 1907 objavil oglas z naslednjo vsebino: »SANI IN VOZOVI za eno in dvo

vprego, zelo lahke in priročne, popolnoma novega sistema ima izvršena ali jih izvršuje po želji in znižani ceni Andrej Kapus, kovaški mojster v Lescah (Gorenjska)»

Leta 1920 je Jože Korošec v časopisu Zvonček, v članku Obrt in trgovina v radovljiškem okraju zapisal: »Pomaknimo se v Lesce. Tu ima kovač Kapus in njegov sosed kolar največjo obrt, od kar so podrli pivovarno.« Na hrbtni strani fotografije s kočijo in sanmi, ki je bila posneta pred kovačnico, pa je bila štampljka: Andreas Kapus, Schmidmeister in Lees.

Da je res spretno vihtel kovaško kladivo, je potrdilo dobil leta 1910, ko je na svetovni rokodelski razstavi v Parizu, za svojo kovano kočijo sprejel zlato medaljo – svetinjo, na kar je bil zelo ponosen.

Andrej je bil več let naročnik Mohorjeve knjige. Družina je živela po zapovedih katoliške vere. Pri očetu se je za kovača najprej učil starejši sin Jože, ki je kasneje nadaljeval šolanje v gimnaziji Zavoda Sv. Stanislava v Šentvidu. Po končanem študiju bogoslovja na ljubljanski univerzi, je bil 15. junija 1928 posvečen v duhovnika. Čez en mesec pa je zapel prvo sveto mašo v župnijski cerkvi v Lescah. Njegov brat Friderik, po domače »Kovačev Fric«, pa je svoje spretnosti razvijal kot šofer in avtomehanik.

Ko je Andrejeva moč, potrebna za vihtenje kovaškega kladiva pričela usihati, se je odločil za izbris svoje obrti iz registra obrti. Zadnja leta svojega življenja je le še kmetoval na domači kmetiji. Umrl je leta 1938. Po njegovem pogrebu je bila v takratnem časopisu objavljena vest o njegovi smrti: » V nedeljo opoldan je umrl v Lescah na Gorenjskem daleč naokoli znani kovač g. Andrej Kapus. Bil je mož poštenjak in vedno v katoliških vrstah. S pridnostjo si je naredil lep dom v Lescah. S svojim kovaškim talentom pa je postal daleč naokoli znan kovač. Njegova radodarnost do revežev je bila znana. Marsikdo je s solzami v očeh spremljal svojega dobrotnika k zadnjemu počitku. Leta 1910 je razstavil svoja dela na svetovni rokodelski razstavi v Parizu in prejel prvo nagrado, zlato medaljon. Na zadnji poti k večnemu počitku ga je spremljalo pet gospodov. Dva dni pred smrtjo je bil še z vso svojo družino na božji poti na Brezjah in tako dobro pripravljen na večnost. Žalujemo naše iskreno sožalje.«

Zapisala: Jana Zupan Ivanka, roj. Kapus, vnukinja Kapus Andreja